

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.028.03.2017

P/17/094

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15/17, 50-044 Wrocław

T +48 71 711 83 00, F +48 71 711 83 50

lwr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/094 – Dostępność przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontroler	Marian Karbarz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/206/2017 z dnia 6 grudnia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Jelenia Góra, Plac Ratuszowy 58; 58-500 Jelenia Góra (dalej: „Urząd”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marcin Zawila – Prezydent Miasta Jeleniej Góry (dalej: „Prezydent Miasta”). (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W ocenie NIK w okresie objętym kontrolą² działania Urzędu dotyczące przestrzeni publicznej w mieście Jelenia Góra, mimo że systematycznie poprawiały jej jakość, nie były skuteczne, nie zapewniały bowiem osobom starszym i niepełnosprawnym dostępu do tej przestrzeni na zasadzie równości z innymi osobami³. Samorząd Miasta Jeleniej Góry rzetelnie rozpoznał demograficzne wskaźniki populacji, nie rozpoznał natomiast faktycznych potrzeb starszych i niepełnosprawnych mieszkańców Jeleniej Góry odnośnie przestrzeni publicznej. Chociaż w opracowanych dokumentach strategicznych wskazano obszary wymagające poprawy, poprzez działania na rzecz dostępności przestrzeni dla osób starszych i niepełnosprawnych, to brak było szczegółowego i kompleksowego planu takich działań. W niewystarczającym zakresie wykorzystano również doświadczenie i udział osób starszych i niepełnosprawnych w identyfikacji barier występujących w przestrzeni publicznej. Ponadto na etapie projektowania i realizacji działań, w celu dokonania oceny dostępności projektowanej inwestycji dla osób starszych i niepełnosprawnych, Urząd nie korzystał ze specjalistycznego wsparcia, np. z zakresu projektowania uniwersalnego. W ocenie NIK, wykorzystanie wiedzy eksperckiej mogłoby zapobiec wdrożeniu części rozwiązań nieuwzględniających potrzeb wszystkich użytkowników przestrzeni publicznej.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Kontrolą objęto lata 2016-2017, oraz wcześniejsze działania Miasta Jelenia Góra, które wpłynęły na kontrolowane obszary.

³ Przez dostępność należy rozumieć zapewnienie osobom niepełnosprawnym na zasadzie równości z innymi osobami dostępu do środowiska fizycznego, środków transportu, informacji i komunikacji, w tym technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, a także innych urządzeń i usług powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, zarówno na obszarach miejskich jak i wiejskich. Por.: art. 9 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych z 2006 r., przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ, ratyfikowanej przez Polskę w dniu 6 września 2012 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Rozpoznanie potrzeb i oczekiwań osób starszych i niepełnosprawnych w odniesieniu do przestrzeni publicznej

Opis stanu
faktycznego

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. ludność Jeleniej Góry liczyła 77 084 mieszkańców, w tym 23 890 (31,0%) było w wieku powyżej 60 roku życia (tzw. 60+)⁴, i w stosunku do ich liczby na koniec 2015 r. zmniejszyła się w sumie o 1 197 osób (o 1,0%), przy wzroście o 531 (o 1,0%) liczby seniorów, którzy wśród mieszkańców Jeleniej Góry stanowili wówczas 29,8%. Natomiast w 2000 r., porównywanym na potrzeby niniejszej kontroli, ludność Jeleniej Góry liczyła 90 392 mieszkańców, w tym 16 965 (18,8%) było w wieku powyżej 60 roku życia. Dane te wskazują na demograficzne starzenie się społeczeństwa Jeleniej Góry, wyrażające się we wzroście w latach 2000-2016 liczby osób w wieku 60+ (o 6 925, tj. o 40,8%) i ich udziału wśród wszystkich mieszkańców (o 12,2 punkta procentowego). Na „postępujący i głęboki proces starzenia się populacji Jeleniej Góry” wskazywała również diagnoza demograficzna, zawarta m.in. w „Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra na lata 2015-2023”⁵.

(dowód: akta kontroli str. 46-62, 313-344)

W latach 2016-2017 nie wpłynęły do Urzędu skargi, zgłoszenia lub inne sygnały od mieszkańców Jeleniej Góry dotyczące poprawy, modyfikacji czy ulepszeń związanych z występującymi w przestrzeni publicznej barierami dla osób starszych i niepełnosprawnych. Na niezbedność prowadzenia takich działań wskazują przeprowadzone w trakcie niniejszej kontroli oględziny czterech zrealizowanych inwestycji.

(dowód: akta kontroli, str. 75)

Gminna Rada Seniorów powołana została przez Prezydenta Miasta we wrześniu 2012 r.⁶ i funkcjonowała do zakończenia kadencji Prezydenta Miasta w 2014 r. Od tego czasu nie pojawiła się ze strony środowisk senioralnych wola utworzenia nowej Gminnej Rady Seniorów. W 2017 r. organizacje pozarządowe, przy wsparciu Urzędu, realizowały projekty zakładające przygotowanie środowisk senioralnych do powołania Rady Seniorów. Zaliczyć do nich należy m.in.: (1) projekt „Seniorzy decydują! Gminne Rady Seniorów”, realizowany przez Lokalną Grupę Działania „Partnerstwo Ducha Gór”; (2) szkolenie pt. „Zakładanie ciał doradczych i konsultacyjnych” (Rad Seniorów, Rad Młodzieży), zorganizowane przez Fundację „Jagniątków”; (3) zajęcia warsztatowe oraz wykłady dla jeleniogórskich seniorów, które – według Prezydenta Miasta – mają skutkować utworzeniem w 2018 r. Gminnej Rady Seniorów.

(dowód: akta kontroli str. 148-153)

Od września 2015 r. przy Prezydencie Miasta działała Powiatowa Społeczna Rada Do Spraw Osób Niepełnosprawnych⁷, będąca organem opiniotawczo-doradczym Prezydenta Miasta, składającym się z pięciu osób, powołanych spośród przedstawicieli, działających na terenie Jeleniej Góry, organizacji pozarządowych

⁴ Osoba starsza – osoba, która ukończyła 60 rok życia. W dalszym ciągu niniejszego wystąpienia osoby starsze zwane są również „seniorami”.

⁵ Przyjęty został uchwałą nr 200.XXX.2016 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 28 czerwca 2016 r. oraz zaktualizowany 8 listopada 2016 r. (uchwała nr 246.XXXIV.2016) i 14 marca 2017 r. (Uchwała nr 284.XXXIX.2017).

⁶ Zarządzeniem Prezydenta Miasta Jeleniej Góry nr 0050.954.2012.VI z dnia 20 września 2012 r.

⁷ Powołana zarządzeniem Prezydenta Miasta Jeleniej Góry nr 0050.345.2015.VII z dnia 23 września 2015 r.

i fundacji oraz przedstawiciela samorządu terytorialnego⁸. Kadencja tej Rady trwa 4 lata. Plan jej pracy na lata 2015-2018 obejmuje m.in.: opiniowanie podziału środków z PFRON, reprezentowanie środowiska osób niepełnosprawnych, inicjowanie działań mających na celu integrowanie środowiska osób niepełnosprawnych, promowanie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 148-153, 159-163)

W Wydziale Spraw Społecznych, Zdrowia i Organizacji Pozarządowych Urzędu powołano stanowisko ds. osób niepełnosprawnych. Głównymi zadaniami realizowanymi na tym stanowisku były: opracowywanie, realizacja i aktualizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych osób niepełnosprawnych i osób w wieku senioralnym, współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się działalnością społeczną na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych, identyfikowanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami i osób starszych, wdrażanie na terenie Jeleniej Góry ogólnopolskich, regionalnych i lokalnych programów dotyczących niepełnosprawności i osób starszych.

Osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze oraz przedstawiciele organizacji reprezentujących te grupy społeczne mieli możliwość wyrażania swoich opinii, zgłaszania wniosków i uczestniczenia w działaniach samorządu Jeleniej Góry poprzez bezpośredni kontakt z pracownikiem zajmującym stanowisko ds. osób niepełnosprawnych (w godzinach pracy Urzędu), za pośrednictwem poczty mailowej oraz telefonu.

(dowód: akta kontroli str. 6-38, 77-80, 148-153)

Informacje dedykowane osobom starszym i niepełnosprawnym publikowane były w serwisie internetowym www.jeleniagora.pl (oficjalna strona Miasta Jelenia Góra) w zakładce *Sprawy społeczne – Dla Niepełnosprawnych* (podstrony: *Aktualności*; *Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych*; *Programy Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych*; *Instytucje pomocnicze – adresy, kontakty*; *Organizacje Pozarządowe w służbie osobom niepełnosprawnym*; *Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych*; *„Jeleniogórczanin Bez Barier”*; *Architektura a niepełnosprawność*; *Pudełko życia*) i w Biuletynie Informacji Publicznej, a także za pośrednictwem środków masowego przekazu (TV Dami, Muzyczne Radio). Wszelkich informacji udzielali zainteresowanym pracownicy Wydziału Spraw Społecznych, Zdrowia i Organizacji Pozarządowych bezpośrednio w siedzibie Urzędu, jak również telefonicznie i za pośrednictwem poczty elektronicznej.

(dowód: akta kontroli str. 148-153)

W celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym, Urząd podejmował działania w ramach wieloletniego programu pn. *„Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych DOMINO III na lata 2014-2018”*⁹. Cele strategiczne tego Programu dotyczyły m.in. zwiększenia dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym, czy stwarzanie osobom niepełnosprawnym możliwości samodzielnego funkcjonowania¹⁰. Koordynatorem działań zdefiniowanych w ww. Programie był

⁸ W skład Rady wchodził przedstawiciel: (1) Karkonoskiego Towarzystwa Psychoprofilaktycznego REFUGIUM, Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta, (2) Stowarzyszenia Osób Przewlekłe Chorych „Pomocna Dłoń”, (3) Karkonoskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, (4) Miasta Jeleniej Góry, (5) Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów.

⁹ Przyjęty uchwałą Rady Miejskiej Jeleniej Góry nr 444.XLVI.2013 z dnia 19 listopada 2013 r.

¹⁰ Pozostałe cele to: (1) Kształtowanie prawidłowego wizerunku osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie (2) Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do kształcenia i podnoszenia kwalifikacji, (3) Tworzenie aktywnych form rehabilitacji zawodowej, (4) Współpraca przy budowie kompleksowego systemu rehabilitacji leczniczej, (5) Aktywne zaangażowanie organizacji osób niepełnosprawnych w kreowaniu polityki społecznej na

Urząd, a założone w tym *Programie* działania były realizowane przez: PFRON, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe zrzeszające osoby niepełnosprawne i działające na ich rzecz, placówki służby zdrowia, pracodawców, placówki oświatowe oraz opiekuńczo-wychowawcze i zajmujące się kulturą, turystyką i sportem, a także jednostki i instytucje działające w sferze pomocy społecznej, oraz inne jednostki organizacyjne wspierające działania na rzecz osób niepełnosprawnych. Zauważyć należy, iż działania te nie odnosiły się wprost do likwidacji barier (w tym architektonicznych i technicznych) oraz udostępniania przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych. Charakteru takiego nie miało także przystąpienie Jeleniej Góry w 2017 r. do programu Ogólnopolska Karta Seniora¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 164, 165-179, 180-224)

W okresie objętym kontrolą pracownicy Urzędu, zaangażowani w procesy inwestycyjne i odpowiedzialni za dostępność przestrzeni publicznej, nie odbyli szkoleń z zakresu stosowania zasad projektowania uniwersalnego. Szkolenia z tego zakresu przechodzili natomiast pracownicy zaangażowani w obsługę i kontakty z osobami niepełnosprawnymi i starszymi. Na przykład, w 2017 r. Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych, Zdrowia i Organizacji Pozarządowych wraz z pracownikiem tego Wydziału, zatrudnionym na stanowisku ds. osób niepełnosprawnych, brali udział w II. Dolnośląskim Konwencie Regionalnym Organizacji i Środowisk Osób z Niepełnosprawnościami pn. „Dostępność = Niezależne życie”, gdzie tematem przewodnim była dostępność jednostek administracji rządowej i samorządowej w województwie dolnośląskim w kontekście realizacji praw osób z niepełnosprawnościami.

(dowód: akta kontroli str. 345, 370)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nierozpoznanie potrzeb starszych i niepełnosprawnych mieszkańców względem przestrzeni publicznej. Zastrzeżenia budzi też nieuwzględnienie udziału seniorów i niepełnosprawnych w konsultacjach społecznych prowadzonych w ramach przygotowania *Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra na lata 2015-2023*. Do czasu zakończenia kontroli nie reaktywowano gminnej rady seniorów, która - zdaniem NIK - może służyć wzmocnieniu głosu osób niepełnosprawnych przy ustalaniu kierunków polityki społecznej, a także wspieraniu Prezydenta Miasta w działaniach podejmowanych na rzecz osób starszych, w tym posiadających często różne rodzaje niepełnosprawności. Ponadto, na etapie projektowania i realizacji działań Urząd nie korzystał ze specjalistycznego wsparcia, np. z zakresu projektowania uniwersalnego, w celu dokonania oceny dostępności projektowanej inwestycji dla osób starszych i niepełnosprawnych. W ocenie NIK, wykorzystanie wiedzy eksperckiej mogłoby zapobiec wdrożeniu części rozwiązań nieuwzględniających potrzeb wszystkich użytkowników przestrzeni publicznej.

Uwaga dotycząca
badanej działalności

NIK zauważa, iż w związku z postępującym „starzeniem się społeczeństwa”, wskazane jest, aby w procesie diagnozowania i planowania potrzeb w zakresie rozwoju zawodowego pracowników Urzędu – zaangażowanych w procesy inwestycyjne, albo odpowiedzialnych za dostępność przestrzeni publicznej – pod

rzecz osób niepełnosprawnych, (6) Promocja zdrowego stylu życia i aktywnego wypoczynku osób niepełnosprawnych.

¹¹ Każdy senior, który skończył 60 lat może bezpłatnie wyrobić własną kartę seniora. Wystarczy, że przystąpi do programu Ogólnopolskiej Karty Seniora, wypełniając formularz zgłoszeniowy.

uwagę brane byłyby ich szkolenia w przedmiocie stosowania zasad projektowania uniwersalnego.

W ocenie NIK samorząd Miasta Jeleniej Góry rzetelnie rozpoznał demograficzne wskaźniki populacji, niemniej działania służące rozpoznaniu potrzeb i oczekiwań starszych i niepełnosprawnych mieszkańców w odniesieniu do przestrzeni publicznej, uznać należy za niewystarczające i nieskuteczne. Zastrzeżenia budzi przede wszystkim niezasięganie opinii tych środowisk w kwestii adekwatności projektowanych i realizowanych rozwiązań w przestrzeni publicznej do potrzeb i możliwości osób starszych i niepełnosprawnych.

2. Strategie działań odpowiadające na potrzeby i oczekiwania osób starszych i niepełnosprawnych

Opis stanu
faktycznego

2.1. Przyjęta, uchwałą Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 10 listopada 2014 r.¹², „Strategia Rozwoju Miasta Jeleniej Góry na lata 2014-2023”¹³ (dalej: „Strategia”) zawierała analizę problemów Jeleniej Góry, w tym w sferze niepełnosprawności i była narzędziem stymulowania i projektowania rozwoju tej miejscowości, kierującym działania władz oraz wskazującym obszary wymagające regulacji i finansowania, w tym obszary związane z niepełnosprawnością. Kwestia dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych została ujęta w części diagnostycznej dokumentu, gdzie m.in. w obszarze - Społecznym, celu operacyjnym – Wyższy stopień aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych, wskazano do realizacji zadanie – Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do różnych sfer życia społecznego i zawodowego poprzez wykorzystanie nowych technologii, natomiast w obszarze – Potencjał i zasoby miasta, celu operacyjnym - Komunikacja w mieście dostosowana do potrzeb użytkowników, wskazano do realizacji zadanie – Modernizacja dróg, chodników, ciągów pieszo-jezdných i placów dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej zdolności ruchowej.

(dowód: akta kontroli str. 85, 86-145)

2.2. Opracowany i wdrożony w Urzędzie „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Jeleniej Góry na lata 2015-2023”, został przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego oceniony pozytywnie, jako zgodny z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministra Infrastruktury” oraz „Wytycznymi programowymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego, dotyczącymi zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji w perspektywie finansowej 2014-2020”. W dokumencie tym ujęto zadania dotyczące rewitalizacji przestrzeni miejskiej, które w swoim zakresie uwzględniały udogodnienia dla osób niepełnosprawnych. Przykładowo, „rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej nr 10 o basen przyszkolny z infrastrukturą przystosowaną do osób niepełnosprawnych wraz z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii”, czy „dostosowanie obiektu barokowej kamienicy Kantorówka przy pl. Piastowski do potrzeb osób niepełnosprawnych”. Jako źródła finansowania projektów ujętych w ww. Programie Rewitalizacji wskazano środki Unii Europejskiej, środki własne Miasta Jeleniej Góry oraz środki budżetu państwa, a także zewnętrzne środki finansowe, tj. instytucji otoczenia biznesu, szkół i uczelni wyższych, prywatne, sektora MŚP¹⁴, spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych.

(dowód: akta kontroli str. 81-83, 84, 311-312, 313-344)

¹² Nr 574.LXI.2014.

¹³ Przyjęta uchwałą nr 574.LXI.2014 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 10 listopada 2014 r.

¹⁴ Sektor MŚP - sektor małych i średnich przedsiębiorstw.

2.3. Uchwalone przez Radę Miejską Jeleniej Góry miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego¹⁵ zawierały wskazówki i wytyczne dotyczące uwzględniania w planowaniu przestrzennym potrzeb osób niepełnosprawnych. Na przykład wskazywano, iż liczba miejsc parkingowych przeznaczonych do parkowania pojazdów zaopatrzonych w kartę parkingową nie może być mniejsza niż wynikająca z przepisów odrębnych albo, że dopuszcza się rozbudowy lub dobudowy o obiekty i urządzenia dla osób niepełnosprawnych. Szczególne znaczenie potrzeb osób niepełnosprawnych dla procesu planowania i zagospodarowania przestrzennego wynika wprost z dyspozycji art. 1 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2013 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*¹⁶, natomiast obowiązek zawierania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego minimalnej liczby miejsc do parkowania, w tym miejsc przeznaczonych na parkowanie pojazdów zaopatrzonych w kartę parkingową (i sposób ich realizacji), wynika z art. 15 ust. 2 tej samej ustawy¹⁷.

(dowód: akta kontroli str. 236, 237-279)

2.4. *Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Miasta Jeleniej Góry oraz Gmin, z którymi Miasto Jelenia Góra zawarło Porozumienie Międzygminne w zakresie organizacji publicznego transportu zbiorowego*, przyjęty uchwałą Nr 460.LI.2014 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 28 stycznia 2014 r., stanowił podstawę dostosowania taboru i infrastruktury przystankowej do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 281-287)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość, która polegała na nieposiadaniu szczegółowego i kompleksowego planu usuwania barier architektonicznych oraz poprawy dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych. Planu działań w tym zakresie nie ujęto także w „*Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra na lata 2015-2023*”, ani w innym gminnym programie lub dokumencie. Brak harmonogramu usuwania barier architektonicznych i poprawy dostępności przestrzeni publicznej, oraz niewskazanie źródeł finansowania niezbędnych w tym obszarze inwestycji, należy uznać za zaniechanie świadczące o nierzetelności. Przyczyną jedynie ogólnego ujęcia tego problemu w planach i programach działań Miasta Jeleniej Góry, mógł być brak kompleksowej inwentaryzacji barier występujących w przestrzeni publicznej. Ta powinna obejmować wszystkie przestrzenie i obiekty publiczne, począwszy od miejsc parkingowych, przystanków autobusowych i ciągów pieszych, po dostępność obiektów administracji publicznej, służby zdrowia, kultury i sportu. Mimo, że Prezydent Miasta wskazał w tej sprawie na opracowane dokumenty oraz działania czynione na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, jak również na sukcesywne wdrażanie zawartych w nich rozwiązań, jednakże były one nastawione przede wszystkim na usuwanie barier utrudniających poruszanie się osób z ograniczoną sprawnością.

(dowód: akta kontroli str. 86-145, 313-344)

¹⁵ Kontroli poddano 10 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, podjętych uchwałami Rady Miejskiej Jeleniej Góry: Nr 175.XXV/2016 z dnia 15 marca 2016 r., Nr 174.XXV.2016 z dnia 15 marca 2016 r., Nr 176.XXV.2016 z dnia 15 marca 2016 r., Nr 203.XXX.2016 z dnia 28 czerwca 2016 r., Nr 204.XXX.2016 z dnia 28 czerwca 2016 r.; Nr 224.XXXI.2016 z dnia 6 września 2016 r., Nr 225.XXXI.2016 z dnia 6 września 2016 r., Nr 256.XXXV.2016 z dnia 13 grudnia 2016 r. i Nr 267.XXXV.2016 z dnia 13 grudnia 2016 r. i Nr 255.XXXV.2016 z dnia 13 grudnia 2016 r.

¹⁶ Dz. U. z 2017 r., poz. 1073.

¹⁷ Od dnia 1 lipca 2014 r., co wynika z nowych regulacji dotyczących kart parkingowych wprowadzonych ustawą z dnia 23 października 2013 r. o *zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw*.

W ocenie NIK wyznaczenie jedynie ogólnych kierunków działań w zakresie usuwania barier architektonicznych, bez opracowania kompleksowego planu działań w tym zakresie, jest niewystarczające i nie służy systematyczności i skuteczności przyszłych działań na rzecz poprawy dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych.

3. Działania na rzecz stworzenia warunków do aktywnego i samodzielnego funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej

Opis stanu
faktycznego

3.1. W okresie lat 2016-2017 w Jeleniej Górze podejmowano różnorodne działania na rzecz stworzenia warunków do aktywnego i samodzielnego funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej. W świetle danych pozyskanych w Urzędzie oraz w podległych mu jednostkach organizacyjnych, dostosowaniem przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych objęto poniższe obszary:

1) Przestrzeń drogowa

Wykonanie podjazdu dla wózków inwalidzkich na skarpie (miejskim terenie zielonym) pomiędzy ulicami: Michała Kleofasa Ogińskiego i Oskara Kolberga, aby umożliwić przejazd w miejscu w którym wcześniej prowadził chodnik niedostosowany dla osób niepełnosprawnych. Podjazd ten posiada nawierzchnię wyłożoną kostką oraz barierki. Ponadto, w 2017 r. zakończona została inwestycja polegająca na przebudowie ul. Wyczółkowskiego, wzdłuż której, na dwóch przystankach, wykonane zostały podwyższone perony przystosowane dla osób niepełnosprawnych. Dostosowanie infrastruktury przystankowej do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych (wyniesiony peron) wykonane zostało w oparciu o zapisy określone w *Planie transportowym*¹⁸.

2) Transport publiczny, miejski

Wszystkie autobusy MZK sp. z o.o. w Jeleniej Górze to pojazdy niskopodłogowe, dostosowane do przewozu osób niepełnosprawnych. Wyposażono je w system informacji pasażerskiej, tj. urządzenia głośnomówiące, elektroniczne tablice informacyjne, boczne tablice z numerem linii oraz platformę ułatwiającą wprowadzenie wózka do autobusu¹⁹ i funkcję przykłąku²⁰. Tabor ten obsługiwał trasy przebiegające w pobliżu takich miejsc jak: przychodnie, szpital oraz inne ośrodki grupujące osoby niepełnosprawne oraz starsze. Kursy obsługiwane przez autobusy niskopodłogowe były w rozkładach jazdy specjalnie oznakowane.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. MZK sp. z o.o. w Jeleniej Górze posiadała 12 elektronicznych tablic przystankowych systemu informacji pasażerskiej (SIP). System ten umożliwiał przekazywanie informacji pasażerom o rzeczywistym czasie przyjazdu autobusów komunikacji miejskiej, za pośrednictwem ww. elektronicznych tablic przystankowych, Internetu i telefonów komórkowych. Spółka ta wprowadziła także nowe rozwiązanie, polegające na umieszczeniu przycisku, na słupie z tablicą informującą o przyjazdach autobusów, na wysokości wzroku osób poruszających się na wózkach. Przycisk uruchamiał funkcję głośnomówiącą. Dodatkowym atutem

¹⁸ Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Miasta Jeleniej Góry oraz Gmin, z którymi Miasto Jelenia Góra zawarło Porozumienie Międzygminne w zakresie organizacji publicznego transportu zbiorowego, przyjęty uchwałą nr 460.LI.2014 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 28 stycznia 2014 r.

¹⁹ Pasażer, który zamierza skorzystać z platformy sygnalizuje potrzebę skorzystania poprzez naciśnięcie „specjalnego przycisku” (oznakowane piktogramem) przy drzwiach oraz we wnętrzu autobusu, umieszczonym przy stanowisku przeznaczonym dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach.

²⁰ Dzięki której kierowca jest w stanie obniżyć prawą stronę autobusu zmniejszając różnicę poziomów między progiem wejścia a krawężnikiem.

takiego rozwiązania była lokalizacja tego przycisku, tj. na przystanku „Dworzec PKP”.

W dniu 11 grudnia 2017 r. podpisana została umowa na dofinansowanie projektu pt. *„Poprawa efektywności energetycznej wraz z przebudową elewacji i strefy wejściowej budynku administracyjnego MZK sp. z o.o. w Jeleniej Górze”*²¹. W następstwie realizacji termomodernizacji ww. budynku użyteczności publicznej możliwe będzie dostosowanie jego wejścia głównego do potrzeb osób niepełnosprawnych, lub starszych z ograniczoną możliwością poruszania się. Projekt ten przewiduje wybudowanie podjazdu do budynku wraz z zadaszeniem strefy wejściowej w taki sposób, aby wejście do niego z zewnątrz chronione było przed nadmiernym dopływem chłodnego powietrza, umożliwiało dogodne warunki ruchu, w tym przede wszystkim osobom z ograniczoną ruchliwością. Na parterze budynku administracyjnego, który poddany zostanie termomodernizacji, znajduje się Punkt Obsługi Klienta (POK), już przystosowany do obsługi osób z ograniczoną możliwością poruszania się. Wejście do pomieszczenia POK wyposażone jest w szerokie, przeszklone drzwi. Dodatkowo, obok POK znajduje się pomieszczenie sanitarne przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych w tym z odpowiednią przestrzenią do wjazdu wózkami oraz z odpowiednimi urządzeniami sanitarnymi.

3) Pozostałe działania transportowe

a) prowadzenie kompleksowej informacji na temat dostępności środków transportu oraz związanej z nim infrastruktury dla osób niepełnosprawnych MZK sp. z o.o. w Jeleniej Górze w formie dostępnej dla osób z niepełnosprawnością, w szczególności poprzez: umieszczanie informacji:

- drukowanie rozkładów jazdy autobusów w czytelnej formie, tj. czcionką umożliwiającą odczytanie informacji przez osoby niedowidzące;
- umieszczanie informacji na stronie internetowej – w celu usprawnienia korzystania osobom niepełnosprawnym z informacji na stronie internetowej www.mzk.jgora.pl znajduje się specjalny znak z międzynarodowym symbolem osoby na wózku inwalidzkim, pod którym zawarta jest pełna informacja dla ww. osób;
- umieszczanie informacji w aplikacji mobilnej „jak dojadę” oraz na stronie jakdojade.pl;

b) zwiększenie dostępności komunikacji publicznej, poprzez oznakowanie:

- pojazdów międzynarodowym piktogramem przedstawiającym człowieka na wózku inwalidzkim (takie oznakowanie znajduje się na ścianie przedniej pojazdu, aby z daleka było widać, że pojazd jest dostępny dla osób niepełnosprawnych, oraz przy drzwiach dla nich dostępnych, co pozwala odpowiednio wcześniej skierować się do właściwych drzwi; taki sam piktogram znajduje się w pobliżu miejsca przeznaczonego dla pasażera na wózku inwalidzkim);
- poręczy wewnątrz autobusów kolorem bardzo dobrze widocznym dla osób niedowidzących;
- przycisków, przeznaczonych do użytku pasażerów, o funkcji informowania prowadzącego pojazd o:
 - chęci zatrzymania pojazdu na przystanku na żądanie,
 - chęci skorzystania z pomocy przez osobę niepełnosprawną;

²¹ Który realizowany będzie w ramach RPO WD na lata 2014-2020 Osi priorytetowej 3 Gospodarka niskoemisyjna, Działanie 3.3 Efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym, Poddziałanie 3-3.3.3. Efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym – ZIT AJ.

c) prowadzenie szkoleń dla kierowców w zakresie kultury jazdy oraz pomocy osobom starszym, niepełnosprawnym, z ograniczoną zdolnością poruszania się, oraz osobom podróżującym z dziećmi w wózkach (na prośbę osoby niepełnosprawnej kierowca autobusu obowiązany jest do udzielenia takiej osobie pomocy w zajęciu miejsca w pojeździe i jego opuszczeniu).

4) Przystanki transportu miejskiego

Miasto Jelenia Góra posiadało 87 zadaszonych wiat przystankowych z miejscem umożliwiającym oczekiwanie na komunikację miejską przez osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich. Przystanki komunikacji miejskiej posiadały oznaczenie z nazwą przystanku, zapisaną na rozkładach jazdy, a wiaty przystankowe posiadały odpowiednie oznaczenie na tablicach czołowych. Dziesięć przystanków komunikacji miejskiej na terenie Jeleniej Góry zostało wyposażonych w pasy ostrzegawcze (maty z guzami).

5) Tereny zielone

W latach 2016 i 2017 Miasto Jelenia Góra nie realizowało projektu dedykowanego dla osób niepełnosprawnych, w tym poruszających się na wózkach inwalidzkich, którego celem byłaby lokalizacja miejsc odpoczynku poza ścieżką spacerową z miejscem przewidzianym do zaparkowania wózka inwalidzkiego. Niemniej, w każdym z tych lat realizowane były działania zwiększające dostępność terenów zielonych dla osób starszych i niepełnosprawnych (w tym dla osób na wózkach inwalidzkich) w postaci:

- likwidacji krawężników utrudniających poruszanie się po ciągu dla pieszych z nawierzchni mineralnej, łączącym ul. B. Głowackiego z ul. G. Morcinka;
- wykonania nowych, utwardzonych nawierzchni alejek komunikacyjnych w obrębie zieleńców przy ul. Gustawa Morcinka oraz przy ul. Ludomira Różyckiego;
- dostosowania dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich szaleatów miejskich w Parku Zdrojowym i Parku Norweskim, przy ul. Bankowej, ul. Mieszka I, oraz na Placu Zdrojowym i na Placu Ratuszowym (w każdej z tych toalet jest wystarczająca ilość miejsca do wjechania skorzystania z toalety przez osobę na wózku, a na ścianach zamontowano uchwyty wspomagające poruszanie się na wózku inwalidzkim);
- utworzenia zewnętrznych siłowni z urządzeniami do ćwiczeń, z których korzystają również osoby starsze i niepełnosprawne (na gruntach będących własnością Miasta Jelenia Góra utworzono w 2016 r. dwie siłownie zewnętrzne²², a w 2017 r. powstały kolejne dwie takie siłownie²³).

6) Obiekty sportu i rekreacji

Zamontowano:

- huśtawkę integracyjną (dla dzieci na wózkach inwalidzkich) na placu zabaw przy ul. Komedy-Trzcińskiego na Osiedlu Zabobrze²⁴,
- rampę dla wózków inwalidzkich na placu zabaw przy ul. Orlej (Osiedle Orle)²⁵.

²² Powstały one w następujących lokalizacjach:

- plac zabaw przy ul. Ludomira Różyckiego (na działce nr 31/17 AM-20 obr. 60),
- plac zabaw w Sobieszowie przy ul. Cieplickiej (na działce nr 17 AM-2 obr. Sobieszów-I).

²³ Powstały one w następujących lokalizacjach:

- plac zabaw przy ul. Osiedle Robotnicze (na działce nr 88 AM-1 obręb Jelenia Góra-1),
- plac zabaw na Placu Tadeusza Kościuszki (na działce nr 83/2 AM-59 obr. 28 NE).

²⁴ Jest to metalowa platforma, zawieszona na metalowej ramie, na którą wjeżdża wózek z osobą niepełnosprawną po specjalnym podejździe.

²⁵ Jako element umożliwiający wjazd na wózkach inwalidzkich na kompleks sportowo-rekreacyjny utworzony na gruncie Miasta we współpracy ze Spółdzielnią Mieszkaniową OSTOJA.

(dowody: akta kontroli str. 281-301)

3.2. Sposób uwzględniania wymagań w zakresie dostępności miejsc dla osób starszych i niepełnosprawnych, lub projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników zbadano na podstawie próby dokumentacji obejmującej trzy inwestycje zaplanowane do realizacji w latach 2018-2019, tj.: budowy basenu przy Szkole Podstawowej nr 10, zagospodarowania terenu bulwaru wzdłuż rzeki Kamienna, przebudowy pomieszczeń w Domu Dziennego Pobytu „Senior-WIGOR”. Stwierdzono m.in., że w:

- dokumentacji projektowo-kosztorysowej zadania pn. „Budowa basenu przy Szkole Podstawowej nr 10” wydzielono miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych, zaprojektowano szatnie i przebieralnie (wraz z zespołem sanitarnym) przystosowane dla osób niepełnosprawnych, oraz zapewniono korzystanie z basenu osobom niepełnosprawnym poprzez zaplanowanie zamontowania odpowiedniego dźwigu;
- dokumentacji projektowo-kosztorysowej zadania pn. „zagospodarowanie terenu bulwaru wzdłuż rzeki Kamienna” zaprojektowano rampę umożliwiającą dostęp do bulwaru dla osób niepełnosprawnych;
- projekcie budowlanym zadania „przebudowa pomieszczeń na potrzeby Domu Dziennego Pobytu „Senior-WIGOR” zaplanowano realizację pochylni dla wózków oraz toalety dla osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 421, 422-439)

W przypadku żadnego z analizowanych powyżej, projektowanych zadań, nie uwzględniono rozwiązań dla osób z niepełnosprawnościami innymi niż ruchowa.

3.3. Przeprowadzone z udziałem specjalistów z zakresu audytu przestrzeni publicznej oględziny czterech wytypowanych obiektów wykazały, że w przypadku:

a) budynku przy ul. Okrzei 10, mieszczącego Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu, wyznaczono na jego wysokości przejście dla pieszych i miejsce parkingowe dla osoby niepełnosprawnej. Wejście do budynku (od strony ulicy) stanowią schody, natomiast od jego tylnej strony znajduje się winda przystosowana dla osób niepełnosprawnych. Dojazd do windy przez osoby na wózkach utrudnia nierówny podjazd. W budynku znajduje się toaleta dla osób niepełnosprawnych, spełniająca wymogi dostępności z pomocą. Pomieszczenia biurowe, znajdujące się na poszczególnych kondygnacjach, są dostępne dla osób niepełnosprawnych na wózkach, po skorzystaniu z windy.

(dowód: akta kontroli str. 446-454)

W obiekcie tym i w jego otoczeniu stwierdzono:

- niewyznaczenie i brak oznakowania poziomego i pionowego miejsc parkingowych na zapleczu budynku, dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami,
- wyznaczenie miejsca parkingowego dla osoby niepełnosprawnej przed budynkiem częściowo na progu spowalniającym ruch (co ogranicza możliwość jego wykorzystania),
- brak pochylni prowadzącej do windy na zapleczu budynku, spełniającej warunki dostępności, ze spocznikami i nachyleniem nie większym niż 8%,
- brak oznakowania toalety dla osób z niepełnosprawnością,
- brak zastosowania kolorów i faktury, jako systemu orientacji dla osób niewidomych i niedowidzących, oraz niestosowanie oznakowania pomieszczeń alfabetem Braille'a.

(dowód: akta kontroli str. 455-459)

Naczelnik Wydziału Informatyki i Obsługi Technicznej Urzędu wskazał, że „w ramach realizacji zadań bieżących zostaną usunięte bariery architektoniczne znajdujące się na podjeździe do dźwigu - windy w budynku”;

(dowód: akta kontroli str. 495)

b) obiektu przy al. Jana Pawła II 7/9, mieszczącego Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi – do wejścia do tego budynku prowadzi podjazd dla wózków oraz istnieje możliwość dojazdu do windy platformowej z tyłu budynku. Przed obiektem wyznaczono miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych²⁶. W budynku zainstalowana jest winda platformowa dla osób niepełnosprawnych, znajdują się toalety i łazienki dla osób niepełnosprawnych (odpowiednio wyposażone), wewnątrz budynku istnieje możliwość korzystania ze wszystkich pomieszczeń przez osoby poruszające się na wózkach.

(dowód: akta kontroli str. 460-467)

W obiekcie tym i w jego otoczeniu stwierdzono:

- brak oznaczenia miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych znakami poziomymi, zgodnie z przepisami ruchu drogowego,
- brak skonstruowania schodów przed wejściem i wewnątrz budynku, oraz brak spocznika między dwoma odcinkami pochylni,
- niedostateczną przestrzeń do poruszania się w toalecie dla osób z niepełnosprawnością, a w przypadku kuchni, brak możliwości wjazdu pod zlewozmywak (na min. 30 cm) osobom na wózkach,
- brak zastosowania kolorów i faktury jako systemu orientacji dla osób niewidomych i niedowidzących, oraz oznakowania pomieszczeń alfabetem Braille'a;

(dowód: akta kontroli str. 468-472)

c) otoczenia Szkoły Podstawowej Nr 8 (integracyjnej) wykonano, w ramach modernizacji oraz rozbudowy ciągu pieszo-jezdnego, dwa miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych. Dojście do budynku Szkoły obejmuje podjazd dla wózków inwalidzkich, a wewnątrz budynku znajduje się winda i toalety dla niepełnosprawnych, które wymagają remontu.

(dowód: akta kontroli str. 473-478)

W obiekcie tym i w jego otoczeniu stwierdzono:

- brak prawidłowego wyznaczenia i oznakowania poziomego i pionowego miejsc parkingowych dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami,
- niezniwelowany próg w drzwiach wejściowych do budynku Szkoły,
- niedostosowanie dwóch toalet do kryteriów i wymogów dla osób niepełnosprawnych,
- niedostosowanie wyposażenia niektórych pomieszczeń Szkoły do wymogów osób niepełnosprawnych w zakresie: wymiarów kontuaru w sekretariacie (właściwe wymiary to: a) wysokość min. 72 cm, max. 80 cm, b) głębokość min. 30 cm), niewłaściwego rozmiaru drzwi i braku przestrzeni manewrowej (150 cm x 150 cm) w gabinecie dyrekcji, nieprawidłowej lady w sklepiu szkolnym (uniemożliwiającej podjechanie wózkiem inwalidzkim na odległość co najmniej 30 cm), niedostosowania lady do odbioru jedzenia i zwrotu naczyń w stołówce do wysokości odpowiedniej dla dzieci;

(dowód: akta kontroli str. 479-484)

²⁶ W trakcie oględzin dojazd do pochylni dla osób niepełnosprawnych blokował zaparkowany nieprawidłowo samochód.

d) obiektu stadionu miejskiego (wraz z zapleczem) przy ul. Złotniczej – wyznaczono drogę dojazdową do trybuny dla publiczności, umożliwiającą przemieszczanie się w sposób bezkolizyjny osobom na wózkach inwalidzkich, a miejsca przed tą trybuną wyłożono kostką brukową. Na zapleczu trybuny zlokalizowano toaletę dla niepełnosprawnych (z odpowiednim wyposażeniem). W bezpośrednim sąsiedztwie trybuny dla publiczności, na parkingu, wyznaczono (w sposób nieformalny) dwa miejsca parkingowe dla niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 485-490)

W obiekcie tym i w jego otoczeniu stwierdzono:

- brak oznakowania poziomego i pionowego miejsc parkingowych, dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami, zgodnie z przepisami ruchu drogowego,
- niespełnianie przez drogę dojazdową kryteriów dostępu dla osób poruszających się na wózkach, tj. w zakresie jej nachylenia, spoczników i oddzielenia od ewentualnego ruchu kołowego,
- niedostatecznie widoczny kontrast w płaszczyźnie poziomej i pionowej na schodach trybuny dla publiczności,
- brak wyznaczenia na trybunie dla publiczności, na poziomie zero, miejsc dla kibiców z niepełnosprawnościami w sposób nieizolujący ich od innych kibiców.

(dowód: akta kontroli str. 491-494)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono, że przy planowaniu i realizacji procesów inwestycyjnych znacznych rozmiarów nie korzystano z dodatkowego, specjalistycznego wsparcia, np. z zakresu projektowania uniwersalnego, w celu wypracowania (na etapie koncepcyjnym) możliwych do wdrożenia rozwiązań, decydujących o dostępności między innymi obiektów objętych w trakcie kontroli oględzinami. Zminimalizowałoby to ryzyko zastosowania rozwiązań nieuwzględniających potrzeb wszystkich użytkowników i konieczności wprowadzania zmian w już zakończonych inwestycjach. W efekcie, w objętych kontrolą obiektach, stwierdzono wyżej opisane bariery i utrudnienia dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

NIK wskazuje, że obiekty użyteczności publicznej, które wybudowano, wyremontowano, przebudowano lub których sposób użytkowania zmieniono po 1 stycznia 1995 r., muszą być dostępne dla osób niepełnosprawnych, w tym poruszających się na wózkach inwalidzkich, a zatem również dla osób z innymi niż fizyczne dysfunkcjami. Obowiązek w tym zakresie wynika z art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane*²⁷. Osoby niepełnosprawne mają prawo do życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym do dostępu do urzędów i obiektów użyteczności publicznej, swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu, dostępu do informacji i możliwości komunikacji międzyludzkiej. Wskazując te prawa, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wezwał władze samorządowe do podjęcia działań ukierunkowanych na ich urzeczywistnienie²⁸. Zaprojektowanie dostępnej dla wszystkich przestrzeni publicznych (szczególnie w przypadku przestrzeni już istniejącej, a podlegającej modernizacji) wymaga nie tylko znajomości przepisów i zasad projektowania, ale także wiedzy o ograniczeniach w mobilności i percepcji i pojawiających się w związku z tym potrzebach osób starszych i niepełnosprawnych.

²⁷ Dz. U. z 2017 r., poz. 1332.

²⁸ Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. *Karta Praw Osób Niepełnosprawnych* (M. P. Nr 50, poz. 475).

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że Miasto Jelenia Góra podejmowało działania i realizowała inwestycje w celu poprawy dostępności przestrzeni publicznej osobom niepełnosprawnym i starszym, jednakże realizowane rozwiązania nie uwzględniały potrzeb osób o ograniczonej percepcji, a niekiedy nawet ograniczeń osób z niepełnosprawnością narządu ruchu.

IV. Wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁹ (dalej: „ustawa o NIK”), wnosi o:

- 1) Opracowanie dla przestrzeni publicznej standardów dostępności, oraz mapy obiektów użyteczności publicznej dostępnych i niedostępnych dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- 2) Podjęcie działań w celu usunięcia barier i ograniczeń w dostępności, stwierdzonych w toku przeprowadzonych oględzin, przy specjalistycznym wsparciu z zakresu projektowania uniwersalnego lub z wykorzystaniem opinii przedstawicieli środowisk osób z niepełnosprawnościami.
- 3) Opracowanie planu likwidacji zinwentaryzowanych barier w przestrzeni publicznej, uwzględniającego potrzeby osób z różnymi dysfunkcjami, z włączeniem przedstawicieli osób starszych i niepełnosprawnych do działań inwentaryzacyjnych i planistycznych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

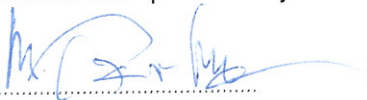
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 29 stycznia 2018 r.

Kontroler:

Marian Karbarz

Gł. specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu

Dyrektor

DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu
z up.
Zdzisław Florkowski
Wicedyrektor

²⁹ Dz. U. z 2017 r., poz. 524.